

História anestézie

Slovo **anestézia** pochádza z gréckeho *an* – nie, *aisthesie* – cítenie, tzn. **znecitlivenie**. Objav anestézie (narkózy) tvorí jeden z najvýznamnejších medzníkov v histórii medicíny. Po jej zavedení sa lekári mohli sústrediť na svoj výkon a pacienti nemuseli pri každom chirurgickom zákroku podstupovať neľudské muky. Dnes využíva ľudstvo prínos anestézie už viac ako jeden a pol storočia.

Počiatky anestézie

Vývoj anestéziológie siaha až do staroveku, kedy sa snažili ránhochiči a lekári potláčať chorým bolesti odvarmi rastlín (makovice, koka, mandragora, blen a.i.). V tomto období hovoríme skôr o **analgézií**, teda len o zníženom vnímaní bolesti. V 16. storočí pribudol objav analgetických účinkov éteru a neskôr objav medicínskych plynov O₂ – kyslík a N₂O – oxid dusný.

Začiatky modernej anestézie v 19. storočí

Dôležitý zlom

Začiatok modernej anestézie sa však datuje približne o 300 rokov neskôr, ako boli účinky éteru objavené. Náboženstvo bolo zrejme silným sprostredkovateľom názoru, že utrpenie a bolesť je nevyhnutným javom života a umožňuje vykúpenie za hriechy. Prvú celkovú **éterovú anestéziu** úspešne demonštroval študent lekárskej fakulty Harvardskej univerzity **William Morton** v októbri 1846 v Bostone na pacientovi pri extirpácii tumoru na krku.

Éterová anestézia v ďalších mesiacoch obletela svet a už po 4 mesiacoch vo februári 1847 podal mních **Celestýn Opitz** v dnešnej nemocnici Na Františku **prvú éterovú anestéziu v Česku**. Do konca 19. storočia sa podávala pomocou jednoduchšej nepresnej techniky a bola sprevádzaná množstvom vedľajších účinkov.

Prvý anesteziológ

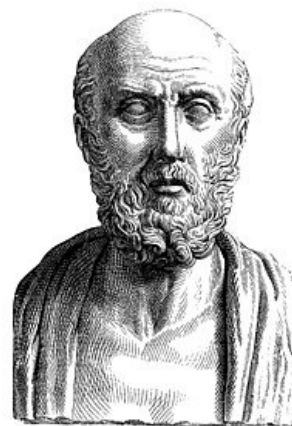
Za prvého lekára anesteziológa sa považuje John Snow, osobný lekár kráľovnej Viktórie. V r. 1853 podal **chloroform** ako anestetikum pri pôrode princa Leopolda II.

Koniec 19. storočia priniesol tiež objav znecitlivujúcich účinkov kokaínu, zavedenie aseptických postupov v chirurgii, zavedenie prvého syntetického lokálneho anestetika prokainu, ktoré umožnilo rozvoj metód miestneho znecitlivenia, chirurgmi začala byť používaná bedrová drieková anestézia.

Pokroky anestézie v 20. storočí

Povojnové obdobie (po r. 1944) súvisí s objavom ďalších inhalačných anestetík. Vyššia náročnosť operačných výkonov aj nároky na bezpečnosť pre pacientov viedli k rýchlemu rozvoju anestéziológie. Taktiež rad výskumov v 50. rokoch umožnil rozvoj neodkladnej resuscitácie, v roku 1968 bola vydaná prvá príručka kardiopulmonálnej resuscitácie.

Pri epidémii **detskej obrny** v Dánsku v roku 1952 vzniká nutnosť zaistenia pacientov umelou pľúcnou ventiláciou. Anestéziológovia starajúci sa o pacientov pri anestézii, sa začali zaoberať obnovovaním a podporou zlyhávajúcich vitálnych funkcií a tento vývoj logicky viedol v roku 1971 k vzniku samostatného lekárskeho odboru **anestéziológie a resuscitácie**.

Hippokratés (460–370 p. n. l.):
"Tíšiť bolesť je božské."

16. október 1846, Boston – prvá operácia, pri ktorej bola demonštrovaná éterová narkóza

Odkazy

Související články

- Anestezie (pediatrie)
- Celková anestezie
- Regionální anestezie
- Lokální a svodná anestezie (zubní lékařství)
- Inhalační anestezie (pediatrie)
- Epidurální anestezie (porodnictví)

Použitá literatura

- LARSEN, Reinhard a Jarmila DRÁBKOVÁ. *Anestezie : 7. vyd., přepracované a rozšířené*. 2. vydání. Praha : Grada, 2004. ISBN 80-7169-179-8.
- PETKOVÁ, Jaroslava a Vladimíra NOVOTNÁ. *Historie anestézie až do současnosti* [online]. [cit. 2015-12-13]. <<https://www.slideshare.net/Bulovka/historie-anestzie-a-do-souasnosti>>.